www.xtrapapers.com

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education
2015

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

Sláinte agus Cúram Sóisialta: Teastas Singil

Aonad SA2: Forbairt Phearsanta

GHS21

[GHS21]
DÉ hAOINE 12 MEITHEAMH, MAIDIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **tri** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní atá priontáilte ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gceisteanna **2(b)**, **2(e)(i)** agus **3(e)**.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	
Marc Iomlán	

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1

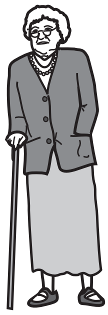

Tá Rachel 82 bliain d'aois.

(a) Is í an tseanaosacht céim na beatha ina bhfuil Rachel, a bhaineann

le ____________ + bliain. [1]

(b) **(i)** Scríobh ceithre shampla den fhorbairt fhisiceach sa tseanaosacht.

1. ______________________________ [1]
2. ______________________________ [1]
3. ______________________________ [1]
4. ______________________________ [1]

(ii) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt intleachtúil sa chéim beatha seo.

____

____

____

____

____

______________________________ [3]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Tá éifeacht ag raon tosca ar shláinte agus ar fholláine Rachel.

Pléigh an dóigh a mbeadh éifeacht dhearfach ag na tosca seo a leanas ar shláinte fhisiceach agus ar fholláine fhisiceach Rachel.

Dálaí tithíochta

[3]

Rochtain ar sheirbhísí sláinte

[3]

(d) Sainaithin ceithre chineál dhifriúla de ghaolmhaireachtaí a bheadh ag Rachel, b'fhéidir, sa tsaol aici.

1. [1]
2. [1]
3. [1]
4. [1]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(e) Bain úsáid as an tábla thíos lena mhíniú cad é an éifeacht a bheadh ag aois Rachel ar a féinchoincheap.

Éifeacht dhearfach	Éifeacht dhiúltach
[2]	[2]

(f) Is í Alicia, atá 5 bliana d'aois, iarmhó (gariníon den dara glúin) Rachel.

(i) Tá Alicia sa chéim beatha de ____________________ . [1]

(ii) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt mhothúchánach sa chéim beatha reatha ina bhfuil Alice.

____

____

____

____

____

____ [3]

www.xtrapapers.com

(iii)

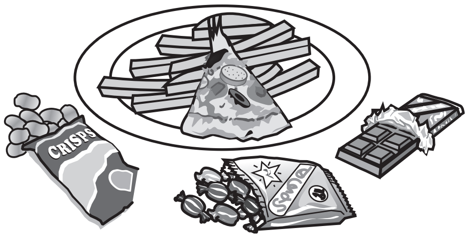

Bíonn Alicia ag ithe seacláide, milseán agus criospaí mar shneaiceanna. Is annamh a itheann sí torthaí nó glasraí agus is é píotsa agus sceallóga an dinnéar is fearr léi.

Mínigh trí dhóigh dhifriúla a mbeadh éifeacht ag a haiste bia ar shláinte fhisiceach Alicia.

1. ____

____

____

____ [2]

2. ____

____

____

____ [2]

3. ____

____

____

____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

2 Is dlúthchairde iad Jamie, Carolina, Paul agus Julieta, agus tá siad uilig seacht mbliana déag d'aois. Tá siad sa rang foirme chéanna ar scoil.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(a) Is í an ógántacht céim na beatha ina bhfuil na cairde, a mhaireann

ó ____________ bliain d'aois go ____________ bliain d'aois. [2]

(b) Pléigh na patrúin ionchais den fhás agus den fhorbairt sa chéim beatha seo.

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

[12]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c)

Caitheann Jamie fiche toitín sa lá.

Pléigh an dóigh a mbeadh éifeacht aige seo ar a shláinte fhisiceach agus ar a fholláine fhisiceach.

____

____

____

____

____

____ [3]

(d) Bhog Carolina ón Ungáir go dtí Tuaisceart Éireann sé mhí ó shin.

Mínigh an dóigh a mbeadh éifeacht dhiúltach, b’fhéidir, ag cultúr/eitneacht Carolina ar a féinmheas agus ar a leibhéal oideachais.

Éifeacht ar fhéinmheas

____

____

____

____ [2]

Éifeacht ar leibhéal oideachais

____

____

____

____ [2]

www.xtrapapers.com

(e) Tá Paul ag súil le post a fháil nuair a fhágfaidh sé an scoil.

(i) Pléigh an dóigh a mbeadh éifeacht dhearfach ag post a fháil ar fhorbairt mhothúchánach, intleachtach agus shóisialta Paul.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Forbairt mhothúchánach

Forbairt intleachtach

www.xtrapapers.com

Forbairt shóisialta

[9]

(ii) Mínigh an dóigh a gcuideodh banc (seirbhís phroifisiúnta) le Paul déileáil leis an athrú saoil a bhaineann le post a fháil.

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(f) Bíonn éifeacht ag oidhreacht ghéiniteach ar fhás agus ar fhorbairt an duine.

Mínigh dhá dhóigh dhifriúla a mbeadh éifeacht ag oidhreacht ghéiniteach ar fhás agus ar fhorbairt.

1. ____

____

____

____ [2]

2. ____

____

____

____ [2]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 Tá Colin agus Monica araon 38 bliain d'aois, agus tá siad pósta le deich mbliana. Le dhá bhliain anuas tá Monica ag tabhairt an-drochíde do Colin, ag scairteadh air, ag rá rudaí goineacha leis agus á bhualadh.

(a) Tá Colin agus Monica sa chéim beatha den luath-aosacht a

mhaireann ó ____________ bliain d'aois go ____________ bliain

d'aois. [2]

(b) Bain úsáid as an fhaisnéis thuas le hathrú saoil amháin a scríobh a ndeachaigh Colin agus Monica araon tríd.

____ [1]

(c) Pléigh an patrún ionchais den fhorbairt shóisialta sa luath-aosacht.

____

____

____

____

____

____ [3]

www.xtrapapers.com

(d) Pléigh an dóigh a mbeadh éifeacht ar fhorbairt fhisiceach agus mhothúchánach Colin, b'fhéidir, mar gheall ar an drochíde atá á fáil aige.

Forbairt fhisiceach

____

____

____

____

____

____ [3]

Forbairt mhothúchánach

____

____

____

____

____

____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(e)

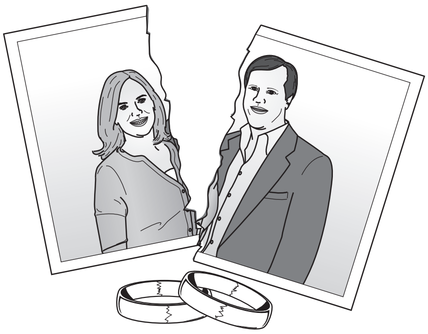

Tá Colin agus Monica le colscaradh a fháil. Déan measúnú ar an dóigh a mbeadh éifeacht ag colscaradh ar fhorbairt phearsanta duine.

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

[12]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(f) **(i)** B'fhéidir go mbeadh tacaíocht de dhíth ar Colin le déileáil le héifeachtaí an cholscartha.

Mínigh trí chineál tacaíochta a thabharfadh teaghlach agus cairde Colin dó, b'fhéidir, le cuidiú leis déileáil leis na héifeachtaí seo.

1. ____

____

____

____ [2]

2. ____

____

____

____ [2]

3. ____

____

____

____ [2]

(ii) Sainaithin dhá fhoinse eile tacaíochta a chuideodh, b'fhéidir, le Colin déileáil le héifeachtaí an cholscartha.

1. ____ [1]

2. ____ [1]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.